

BOŽIČ

1929

O, pridite v Betlehem!

Božična pesem »Hitite kristjani«.

Na vrhu gore v Asiriji je stala častiljiva žena ter gledala v pokrajino pod goro. Ni prišla na vrh radi tega, da bi uživala lepoto pokrajine. Njene oči so preko vse lepote, ki se je razprostirala pred njimi, plavale v daljavo. Nekoga je čakala. Vsak dan je prišla na vrh in njene oči so cele ure gledale v daljavo. Ko ni zazrla njega, ki ga je pričakovalo srce, se je z žalostjo v srcu in s solzami v očeh z gore vrnila domov. Nekega dne pa je njeno oko v daljavi zagledalo njega, ki ga je tako dolgo čakala.

»Da,« je vzkliknila, »on je! On prihaja!« S tem vzklikom hiti z gore, da sporoči svojemu oslepelemu možu veselo vest: »Glej, tvoj sin prihaja.«

Ta žena je bila mati Tobijeva. Podobna je predkrščanskega časa, ki je z višin preroških obljub pričakoval prihoda obljubljenega in težko pričakovane Zveličarja. Ko pa so bili dnevi pričakovanja dopolnjeni ter je prišla »polnost časa«, je Sin božji prišel na svet. Veselo vest njegovega prihoda ni sporočila žena, marveč je sam angel Gospodov prišel z nebes ter je pristopil pastirjem na betlehemijski poljani in jim oznanil: »Oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo. Rodil se vam je v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod (Luk. 2, 10, 11).

Vest o Zveličarju, po angelu prinesena z nebes, je bila veselo oznanilo ne samo judovskemu ljudstvu, marveč vsem narodom in vsem ljudem, ki so

živeli ali bodo živeli v teku stoletij. To lepo izraža slovenska božična pesem:

»Zveličar preljubi rodi se nocoj,
raduj se, o človek, in slavo mu poji!
Prelepo in milo nebo se žari,
svetlejšje ni bilo nikdar še luči!«

Zveličarjev prihod na svet in k posemeznemu človeku izžarja luč, svetlobo v temi nevednosti, v temi greha in v temi trpljenja. Ta svetloba je dandanes ravno tako potrebna, kakor je bila pred 1929 leti. Brez Njega, ki je rekel: »Jaz sem luč sveta«, je tema in smrtna senca.

Ozrimo se malo po svetu. O tistih, ki tavajo po svetu v temi poganstva in ki žalibog še tvorijo večino človeštva, ne govorim. Ozreti se hočemo samo na kristjane. Kolika nevednost in slepota duha vlada pri mnogih! Pred nekaj leti je bilo, da je nek krščanski mož, ki je dušnemu blagru fabriških delavcev na Angleškem posvečal večjo pozornost, vprašal nekega delavca, kaj ve o Kristusu. Zmajal je z glavo ter trudno odgovoril: »V njegovi fabriki še nisem delal.« Nič ni vedel o Zveličarju.

Tudi med takozvanimi omikanci vlada v verskih rečeh gorostasna nevednost. Za vse se zanimajo, vse preiskujejo, vse proučujejo od glist in črvov, ki lazijo po tleh, do zvezd, ki svetijo na nebesnem svodu. Samo za Tistega, ki je vse to ustvaril ter vse to ohranjuje in urejuje, se ne brigajo. In če se jih vpraša o postanku in namenu

sveta in vseh stvari, skomizgnejo z ramami, govoreč: »Ne znamo in ne bomo znali.« Taka je učenost brez Kristusa.

Po večjih mestih se moderno poganstvo uveljavlja tako daleč, da brezverski starši svojih otrok niti krstiti ne dajo več. Na tisoče je takšnih nekrščenih odraslih in doraščajočih otrok v Parizu, v Berlinu in drugod, na primer tudi v Hamburgu, kjer peti del rojenih otrok sploh ne sprejme več zakramenta svetega krsta. Usoda teh ljudi in tistih, ki so to zlo zakrivali, je hujša nego usoda starih poganov. Tem namreč ni nikdar zasijala luč zveličanja, moderni pogani v Evropi in drugod po svetu pa so krščanstvo, ki je žarišče luči, zavrgli ter padli nazaj v temo in smrtno senco.

Kakor iz teme nevednosti, je Kristus tudi Zveličar iz smrtne sence greha. On je edini posrednik med Bogom in ljudmi: Jagnje božje, ki odjemi grehe sveta. Sveto pismo predstavlja greh pod podobo gobavosti, najstrašnejše bolezni na Jutrovem. »Hočem, da si čist,« je Gospod rekel gobavemu. Pri drugi priliki je gobavcem naročil, naj se pokažejo duhovnikom. Po njih deluje Gospod v svoji Cerkvi, ki daje ljudem milost duhovnega prerojenja. Brez nje ostaja človek v smrtni senci, kakor pravi stara cerkvena pesem:

»Naj bo Kristus tudi tisočkrat rojen,
če ne v mojem srcu, sem vendar
zgubljen.«

Veroučitelje-duhovnike in druge osebe izven učiteljskih in duhovniških krogov, ki predavajo verouk, bo minister prosvete na predlog banske uprave razrešil dolžnosti, ako njihovo delo v šoli ne odgovarja pedagoškim načelom in ako njihovo zadržanje v šoli in izven nje ni v skladu s splošnimi cilji narodnih šol.

Učni načrt in program verouka predpisuje minister prosvete po zaslišanju ministrstva pravde.

Učenci.

Vsi vpisani učenci morajo redno obiskovati šolo, za kar so odgovorni starši ali varuhi. Izostanek opravičujejo ti slučajni: bolezen otroka, smrt v družini, elementarne nezgode (povoden, nevihta, vihar, snežni zameti). O neupravičenih izostankih vodi učitelj pregled ter poročilo o tem pošilja vsakega 1. in 15. dne v mesecu preko šolskega upravitelja krajevniemu šolskemu odboru. Ta odbor pokliče preko občinskega poglavarstva starše najdalje v roku 14 dni ter izreče kazen, in sicer: 1. opomin, 2. denarno kazen od 10 do 50 Din za eden izostali dan. Denarne kazni gredo v državni šolski fond. Telesna kazen učencev je prepovedana. Druge kazni se morejo uporabljati samo v toliko, kolikor ne ubijajo volje ali samozavesti učencev. Učenci ne morejo biti člani društva na verski podlagi ali društva, ki bi v kakršnemkoli oziru oviralo versko strpnost ali bilo proti narodnemu edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Šolski odbori.

Krajevni šolski odbor tvorijo predsednik upravne občine, upravitelj narodne šole, ki je obenem poslovodja odbora, upravitelj meščanske šole, občinski okoliški zdravnik, pet uglednih oseb naših državljanov, ki jih za vsako šolsko občino izvoli občinski odbor. Kjer šolska občina obsega več upravnih občin, voli vsaka enega člana v krajevni šolski odbor. Po možnosti naj bodo šolski odborniki oni, ki imajo dečo v šolah in so obenem občinski odborniki, in ki so iz raznih krajev, če tvorijo šolsko občino razni kraji.

Dolžnosti njegove so med drugim: brigati se mora, da upravna občina natančno izpolnjuje vse dolžnosti, ki so v zakonu predpisane; vsako leto sestavlja proračun za vzdrževanje šole; paziti mora, da se vsa šola dorasla deca vpiše v šolo ter da redno zahaja v šolo; brigati se mora za obleko, zdravila in hrano ubogih otrok, za izlete učencev ter pomagati šolskemu upravitelju o priliki šolskih prireditev.

Vsaka banska uprava ima svoj banovinski šolski odbor, kojega predsednik je banov pomočnik in ki se deli na širši in ožji odbor.

Manjšinske in zasebne šole.

V krajih, kjer v znatni meri stanujejo državljani drugega jezika, se otvorijo posebni oddelki osnovne šole za njihovo dečo. V teh oddelkih ne sme

biti manj kakor po 30 učencev. Izjemo ma se more otvoriti tak oddelk tudi s 25 učenci, o čemer odloča minister prosvete.

Program in učni načrt je isti kakor v ostalih osnovnih šolah v državi. Pouk v teh oddelkih se izvaja v materinskem jeziku učenca, državni jezik pa se predava kot obvezen predmet.

Kjer je v kraju več oddelkov iste narodne manjšine, morejo imeti svojega posebnega upravitelja.

V NAŠI DRŽAVI.

Novi zakoni. Izdan je zakon o organizaciji finančne uprave. Finančna ravnateljstva so razdeljena po banovinah. Nadalje je podpisal kralj zakon o upravi vojaškega gospodarstva. Za kmeta sta važna naslednja zakona:

Zakon o zatiranju rastlinskih bolezni in škodljivcev. Zakon ima 24 členov. Predvsem predpisuje, da je vsak lastnik ali zakupnik zemlje dolžan obvarovati rastline pred rastlinskimi boleznimi in škodljivci in se ravnati po predpisih vladnih organov in ustanov. Dalje govori zakon o dolžnosti državnih strokovnjaških organov in državnih poljedelskih oglednih in kontrolnih postaj, glede uničevanja rastlinskih bolezni in škodljivcev. Občinska oblastva so dolžna ukreniti vse potrebno za pobijanje bolezni na rastlinah. — Za zbiranje gotovih škodljivcev se smejo deliti nagrade iz občinskega poljedelskega zaklada. Ban je dolžan za pobijanje rastlinskih škodljivcev in bolezni predpisati načine in potrebne ukrepe. V dolžnost bana spada tudi zatiranje kobilic. Stroške nosi polovico država, četrtino banovina, četrtino pa zainteresirana občina.

Vinski zakon je že objavljen. Poleg zakona je sestavljen tudi obsežen pravilnik, ki tolmači in dopolnjuje razne določbe zakona samega. Ni dvoma, da se bo vpliv novega zakona čutil že v najbližnji bodočnosti in to v raznih smereh. Zakon ima namen, da pospeši in dvigne naše vinogradništvo, da pobija ponarejanje vina in da se dvigne izvoz našega vinskega pridelka v inozemstvo. Zakon dovoljuje uporabo raznih sredstev za zboljšanje kvalitete in trpežnosti vin, ki se dajo doseči z modernimi tehničnimi pripomočki. Istočasno, ko regulira uporabo teh sredstev, tudi najstrožje zabranjuje njihovo zlorabo, ki bi bila škodljiva zdravju in slovesu naših vin. Določbe zakona so tako stroge, da se lahko pričakuje, da bo v bodoče ponarejanje vin docela izključeno. S tem pa bo tudi podano jamstvo, da bomo imeli izključno — zdrava in dobra vina, ki si bodo lažje krčila pot v inozemstvo kakor doslej. Na producentih in vinskih trgovcih samih pa je največ ležeče, da bo novi zakon rodil uspehe, ki jih pričakujemo. Novi zakon jim nudi pota in sredstva, da se dvigne naše vinarstvo na ono stopnjo, ki ga po kvaliteti svojih

Kar se tiče zasebnih šol, določa člen 164 v prehodnih določbah, da tiste zasebne šole, ki obstojajo na dan, ko je ta zakon stopil v veljavo, morejo dalje obstojati, ako se najdalje v teku 4 mesecev popolnoma prilagodijo predpisom tega zakona. Postavljanje učiteljev zasebnih narodnih šol je podvrženo odobrenju prosvetnega ministra. Nove zasebne šole se ne morejo otvoriti niti obstoječe premestiti iz kraja v kraj.

vin zasluži in ki bo zares lahko postalo vir narodnega blagostanja.

Banovinska denarna zavoda v Sloveniji. Oblastna hranilnica v Mariboru s podružnico v Celju in Kranjska hranilnica v Ljubljani sta postali last Dravske banovine in jamči banovina za vse uloge in obveznosti teh denarnih zavodov. Zavoda poslujeta do nadaljne odredbe kot samostojna naprej.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Prvo sklicanje čehoslovaške zbornice. Dne 12. decembra sta se sestali novoizvoljena čehoslovaška zbornica in senat. Šlo je pri tokratni seji le za prisego poslancev in vendar so porabili komunisti to priliko, da so zahtevali izpustitev dveh aretiranih komunističnih poslancev. Prišlo je do hrupnih nastopov med socijalnimi demokrati ki so v vladi, in komunisti. Za predsednika parlamenta je bil izvoljen agrarec Malypetr, za senatnega predsednika socijalni demokrat dr. Soukup.

Draga vojno-odškodninska posvetovanja v Haagu bodo pričela 3. januarja 1930. Priprave za konferenco so v Parizu, Londonu, Rimu in Bruslju v polnem teku. Države male atante bodo ob tej priliki obnovile pogajanja o vprašanju vzhodnih vojnih odškodnin. Upati je, da bodo na drugi haški konferenci tudi Bolgarija in Madžarska se odločili za odplačilo vojne odškodnine državam, kojim jo dolgujeta.

Francoska zbornica obravnava vojni proračun, ki je zmanjšan od lanskega za 10 odstotkov in istotako je znižana vojaška službena doba.

Predsednik grške republike odstopil. Predsednik grške republike admiral Konduriotis je odstopil iz zdravstvenih vzrokov. Novim predsednikom je bil izvoljen 74 letni Zaimis.

Rusi in Kitajci. Pogajanja med ruskimi sovjeti in Kitajci radi vojne za železnico v Mandžuriji niso prav uspela. Vzrok tiči v tem, ker je Kitajska zapletena v nevarno državljansko vojno. Kitajski generali so se zopet pobunili, se koljejo med seboj in rešujejo vsak po svoje domovino. Kitajske severne čete se bojujejo proti južnim in narodna vlada v Nankingu je obkoljena in skrajno ogrožena. K upornikom proti nankinški vladi je prestopilo pet pokrajin. Uporniki plenijo ter požigajo roparske tolpe so se strahovito pomnožile na suhem in na morju. Amerika in Angleška sta že poslali v Kitajsko morja vojne ladje. Za divjanjem z ognjem in mečem po Kitajskem so boljševiki, ki kujejo iz državljanske vojne kapital zase in sovjetsko politiko.